

Ledig. Flere bump på vejen mod det første job

Af Jan Christensen, Chefanalytiker i Akademikerne.

Ledigheden blandt nyuddannede skal ned. Økonomi- og indenrigsminister Simon Emil Ammitzbøll-Bille har kastet sig ind i debatten og argumenterer for, at ledigheden blandt nyuddannede dimittender skyldes, at der er en kultur for, "at når man er færdig med sin uddannelse, kan man gå og hygge sig lidt".

Det er positivt, at der dermed kommer fornyet fokus på problemstillingen, men lad os nu starte med at lægge fordommene på hylden. Ingen er uenige i, at der stadig er et behov for at finde løsninger, men det skal gøres ud fra et sagligt grundlag, og et udgangspunkt som er forankret i fakta frem for i myter. Det er den konstruktive vej til at finde ud af, hvordan vi hurtigere får nyuddannede i job.

I Akademikerne har vi netop lavet en undersøgelse som sætter lup på årsagerne til nyuddannedes ledighed. Resultaterne herfra giver os et nuanceret blik for, hvor man med fordel kan rette fokus hen for at hjælpe nyuddannede hurtigere i job. Analysen er et første skridt i retningen af at skabe et mere solidt videngrundlag, hvorudfra vi kan diskutere de udfordringer, der knytter sig til at få bygget bro mellem nyuddannede første job.

Først og fremmest fortæller den nye undersøgelse os, at konjunkturerne spiller en dominerende rolle i, hvor lang tid det tager før nyuddannede finder deres første job – altså længden på den såkaldte søgeledighed.

Om den aktuelle søgeledighed er kort eller lang afhænger fuldstændigt af, hvilket basisår der sammenlignes med. I forhold til dimittenderne fra 2008, hvor der var højkonjunktur og dimittendernes beskæftigelsesmuligheder var gode, så er dimittenderne fra de seneste år længere tid om at komme i beskæftigelse. Vælger vi derimod i stedet at sammenligne med eksempelvis årgangen fra 2003, hvor højkonjunkturen ikke for alvor havde sat ind, så er resultatet det modsatte. Om udviklingen er gået op eller ned skyldes dermed mest af alt, hvor meget fart der har været på økonomien i Danmark.

Men undersøgelsen viser også, at der er mange andre faktorer, som påvirker søgeledigheden – og blandt disse ny viden til arbejdet med at mindske ledigheden blandt nyuddannede.

Et hovedresultat i undersøgelsen er, at hvis man som nyuddannet har førskolebørn, så har det indflydelse på, hvor hurtigt man kommer i beskæftigelse. Kvindelige nyuddannede som har små børn, er længere tid om at komme i beskæftigelse. Det bør derfor undersøges nærmere, om det for kvinder med små børn er et bevidst og aktivt valg, der gør, at de venter med at træde ind på arbejdsmarkedet som nyuddannet, eller om det er nødtvunget. Hvis det er nødtvunget, skal barriererne identificeres og om muligt minimeres, så kvinder med små børn på lige fod med mændene kan udfolde sig på arbejdsmarkedet.

Et andet hovedresultat i undersøgelsen er, at nyuddannede akademikere blandt indvandrere og efterkommere er længere tid om at komme i beskæftigelse end andre nyuddannede. Den største forskel i procentpoint ses, efter fem måneder, hvor beskæftigelsesandelen for dem med dansk oprindelse er mere end 16 procentpoint højere. Der bør klarlægges hvad årsagerne til dette misforhold er.

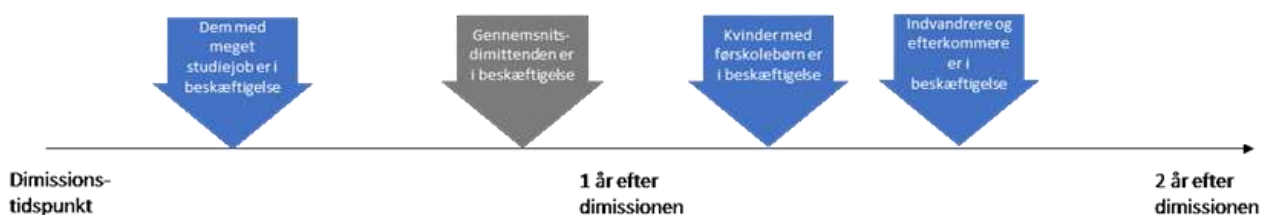
Det sidste hovedresultat der skal nævnes, er ikke nogen nyhed, men er før blevet bekræftet i andre undersøgelser. Studiejob giver bedre jobchancer til nyuddannede. Dimittender som i løbet af det sidste studieår har haft mindst 500 timers erhvervsbeskæftigelse, svarende til mindst ca. 10 timer om ugen, kommer gennemsnitligt betydeligt hurtigere i beskæftigelse. Forspringet varer ved i flere år, men mindskes dog over tid. Et år efter dimissionen er der ca.

20 procentpoint flere i beskæftigelse blandt dem der i betydelig grad har haft erhvervsarbejde under studiet. Efter 2 år er forskellen reduceret til ca. 10 procentpoint. Derfor er det vigtigt, at sikre studerende ordentlige muligheder for erhvervsarbejde sideløbende med studiet.

Vejen fra at være studerende til at blive færdiguddannet og få første job er for nogen en lige vej, mens den for andre er mere kurvet og brolagt med hindringer. Vi skal være opmærksomme på, at der er mange faktorer der spiller ind på, hvorvidt den enkelte kommer til at opleve den ene eller anden vej. Udover de tre faktorer som er fremhævet her, drejer det sig om forskelle i dimittendens alder, studietidslængde og studieretning samt geografiske forskelle.

Over de seneste år er antallet af akademikere og nye akademikerjobs i Danmark mangedoblet. Denne udvikling er en gigantisk succeshistorie både økonomisk og uddannelsesmæssigt. Når først de universitetsuddannede er kommet i job, så bliver de beskæftiget i job som videnskabeligt eller lønmæssigt modsvarer deres uddannelsesniveau, som Rockwoolfondens Forskningsenhed for nylig har dokumenteret. Men vi skylder stadig de nyuddannede at gøre mere for at hjælpe dem ind i deres første job.

Hvor hurtigt er dimittenderne i job*?

* Opgørelsen angiver hvor lang tid der går inden 80 pct. af den pågældende gruppe af dimittender er i beskæftigelse.